

LAPAN RUNAKUNA IMANAWPA RISPITASH KAYÄNANPAQ KASHQANKUNA KAYNAW NIRMI QALAYKUN

[Preamble]

Lapan runakunapis libri kananpaq, jusayukunata kastigakānanpaq y iusaynaqkunata mana kastigaypa y piwanpis mana pelyaypa kushish kay pasachaw kawayqa kanqa ali; runakuna imanawpis kashqanta mana qechuymi y lapan runakuna yarpashqankunatapis mana michashqa kananpaq;

Runakuna rispitas kayānanpaq kashqanta mana reqiypami y reqiykarpis iarukuyashqanta kanan yarparkushqaqa seqaypa ajanaypaq kaptinmi kanan lapan runakunapis alichaw kananta munayashpāmi kaykunata wilakuyä. Lapan runakunapis ali kawakuymān chaykur; mansakuypita y pishēpakuyipita librash karqa, munashqannawmj lapantapis parlakuyanqa y munashqanmanmj krigikuyanqa;

Lapan kaykunatamj rurakānan, runakuna shumaq rispitas kayānanpaq. Saynawpaqa runakuna manami yarpāyanqasu imaykanawpapis awturdākunapa kontran sharkuyta y tukuynawpa nakasikuqkunata elaqäsiyta;

Saynawmi ali kanman lapan nasyunkuna shumaq wilanakur tukuynawpa jukninwan jukninwan yanapānakur aruyaptin; Askaq nasyunkunapita runakuna shuntakaykärir, rasunpaypa alimi niyashpan yarakuyan, runakuna rispitas kayānanpaq niyashqan qelqaraykaqman. Kay qelqaraykaqchawqa kaykan runakuna rasunpa rispitas kananpaq, lapan runakunapis mana jarukushqa kayānanpaq, warmipis olqupis rispitas kayānanpaq. Saynawpami rasunpa kaykuna rurakānanpaq wilanakuyashkä lapan markakuna y nasyunkuna ali kayman chāyānanpaq, lapan runakunapis ali kawayānanpaq, saynaw kashqanta musyar runakuna librina kar shumaqna kawakuyanqa;

Kaychaq lapan runa qotukaqkuna awniyashqa lapan kaykunata rurananpaq, askaq nasyunkunawan wilanakur yanapānakuyipa lapan runakuna rispitasqa kayananpaq. Runakuna lapan rispitas karqa rasunpaypami y librimi kakuyanqa ali kaqkunataqa rurayanqa munayashqannaw, y;

Lapansikunapis juk yarpayla, kay runakuna rispitas kayānanpaq, pipis mana jarukushqa y Iibri kakuyānanpaq yarpashqaqa seqay alimi kanqa; saynaw rurashun nishqansikuna lapan rurakānanpaq.

ALI YARPAY KAPTIN KAYKUNATAMI WILAKUYAN KAY PASACHAW LAPAN RUNAKUNA RISPITASH KAYÄNANPAQ NIYASHQAN

Lapan markakunapis, nasyunkunapis juk yarpayla yawayānanpaqmi lakipakuyānan imaykanawpapis. Saynawpaqa lapan runakunapis y mandaq awturdākunapis, kay wilakuyashqāman yarpakushla kayashpanqa, shumaq juknaw alitana rurayanman yachasiyashpan y yachakuyashpan. Saynawpami mansapakuyipa rurayānan, runakunata mana jarukuyipa rispitan kashqanta y libri kashqankunata, Saynawpaqa yarpānansj lapan nasyunninsik y juklä nasyunkuna ali kawayman chananpaqmi. Kaykunataqa musyayānan y lapan runapis nishqannaw rasunpaypa rurayānan, lapan qotukaq runakunapa markankuna, nasyunninkun y wakinkaq kay nasyunpa ruñinkunachaw kaykaq markakunapis.

NISIFIQAN JUK (1)

Lapan runakunapis yurikuyan librimi y wakinkaqkunaw rispitasqa, mana jarukushqa kayānanpaq. Saynawmi runakunaqa yuriyan shumaq yarpayyuq, alitapis mana alitapis reqiykar y seqay kuyapākuyyuq. Saymi runakuna ali kawakuyānan jukninwan jukninwanpis.

NISHQAN ISHKAY (2)

Lapan runakuna rispitasqa y mana jarukushqami kayānan y ali kananpaq wilakuyashqāchaw nishqannaw librimi kayānanpis. Manami chikish kanansu juk kasta kashqanpita yana o yuraq kashqanpita, warmi ni olqu kashqanpita, imanawkaq parlayta parlaq kashqanpita, imamanpis krigishqanpita,

Saypis manami bājuman churashqa kanqasu mayqan alikaq o mana alikaq niyānansu, runakuna markakunata mandananpaq askaq shuntakaykuptin, runakuna mana jarukush kananpaq alita ruraqkunata o lapan nasyun runakunapaq o mayninpapis markankunapa siñalninkuna rurinchaw juk runa mandaq kaptin. Saynaw kanman juk nasyun marka, pipis mana mandash kaptinpis y markakunapa siñalninkuna surinchaw shumaq imanawpapis rurayta mana kamāpakuy kayaptin o kikinkuna mana mandar juk mandash karpis o juk marka seqaypa mandar imaykapitapis michashqa imanawpis nishqanchaw kanansu manami.

NISHQAN KIMSA (3)

Lapan runakunapis shumaq rispitasqami kawakuyānan, librimi imaykapitapis kakuyānan y imapis pāsananta awturdākuna rispitasinan ali kakuyānanpaq.

NISHQAN CHUSKU (4)

Manami pipis ashmayman churashqa kanansu ni pipa tukuy rurayninkunapaq kanmansu. Ashmaykaq y ashmayta saray; runakuna imanaw rurananpaq kaqkunachawqa pasaypami michar kundinan lapankunatapis y tukuynawpa ashmay saraqkunatapis.

NISHQAN PISQA (5)

Manami pipis fiyupa nakasishqa ni lakipaypaq o munashqannaw nakasishqa, runa kashqankunata mana kuyapaypa tukuyta nishqa kanansu.

NISILQAN SOQTA (6)

Lapan runakunami maysaychawpis seqaypa rispitasqa kanan y runa kaynintapis saynaw rispitasikunan, pipis mana jarukunanpaq.

NISHQAN QANCHIS (7)

Runakuna imatapis rurananpaq kashqankunachawqa lapansipis iwalmi kansi. Saynawmi pitapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana akraypa, runakuna rurananpaq kashqanwan sapakuyānan tukuyipita. Lapan runakunami iwal rispitasikuyānan, wakin runakuna jamurpar jarukur ushayānanpita y manakaqkunata parlarkur, kay runa rispitas kananpaq wilakuyashqākunapjta kontran parlar puriqkunapita y luta jarukur ushash kananpita.

NISHQAN PUWAO (8)

Lapan runakunapis kejakuyānanmj, jatusaq kay nasyunchaw kaq awturdākunaman, runa rispitas kananpaq kashqankunata pipis jarukur ushaptin, awturdākunapis sapānanmi, imanaw runakuna rurananpaq kashqanchaw parlashqannaw saypaqmi qelqaraykan, saywan pipis sapakuyānanpaq.

NISHQAN ESQUN (9)

Manami mayqan runatapis luta la sarir kalapósuman apar wechqaräsinansu, ni markanpita jukläman jitar ushashqaqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA (10)

Lapan runakunami rasunpaypa Iapanpis iwal kayayninpa, aska runakunapa puntanchaw wiyashqa kanan jusan o mana jusan kaptinpis y juk awturdäta wilapānan. Kay awturdäqa manami mayqanpaqpis faburnin sharkunansu lotalaqa, jukninpaq jukninpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqankaq ali rispitas kananpaqpis y imanaw rurananpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqan jusayuk kashqanta y mayqan jusaynaq kashqantapis. Niykurnami isanqa imanawpis rurantaq wechqananpaq o mana wechqananpaqpis.

NISHQAN CHUNKA JUK (11)

Ima jusanpitapis mayqan runa kejashqa karpis, manaraq rasunpaypa jusan kashqanta musyakashqanyaqqa imaykanawpapis rispitasikunanmi jusaynaqlaraq kashqanta. Saynaw rispitasikunan lapan runapa nawpanchaw rasunpa mana jusan kashqanta y runa kashqanta mana jarukuyānanpaq.

Manami pipis kondinashqa kanansu imatapis mana rurash kaykaptinqa o imatapis ruraykashqanta jinan öra mana taripash kaptinqa; imanawmi nin runakuna rispitas kananpaq wilakuyashqankuna, kay nasyunpaq y juklä nasyunkunapaq saychaw nishqannaw. Jusankunapita kastigashqa kananpaq kaqkunapita mastaq manami nakasir kastigakānansu jusan kaptinpis.

NISHQAN CHUNKA ISHKAY (12)

Manami mayqan runatapis pipis lutaqa imatapis rimapānansu shuyni kawakuqtaqa, kastankunatapis, wayinkunata o paypa kaqtaqa imantapis; imanaw ali o mana ali kakuptinpis, runa kayninta chikipānansu. Lapan runakunami sapakunan, runakuna imanawpis rurananpaq kaykashqanchaw

qelqaraykaqwan, tukuynawpa imaykatapis manakaqpita rimapānanpita.

NISHQAN CHUNKA KIMSA (13)

Lapan runakunapis librimi purikuyānan maysaypapis. Saynawmi may nasyunchawpis rurakunan wayinkunata saychaw tākunanpaq.

Lapan runakunapis yarquyānanmi may nasyunpitapis, kikinpa nasyunninpita juk nasyunman y niykurpis saynawmi kutikunan nasyunninman.

NISHQAN CHUNKA CHUSKU (14)

Mayqan runatapis wakinkaqkuna imapitapis qatikachaptinqa kikin ashinan maychawpis ali tākunanpaq. Saynawpami kushish tākunqa mayqan nasyunchaw karpis.

Kay wilakuyashqākunaqa manami pasaypapis joqarishqasu kanqa mana alita ruraqkuna, alichaw yarqunanpaqqa ni noqakuna askaq wi!anakurkur "ali kananpaq" nir wilakuyashqāpa kontran yarpaqkunatapis manami yanapanqasu.

NISHQAN CHUNKA PISQA (15)

Lapan runakunapis kayanan juk nasyunchaw yurishqalami.

Manami mayqan runatapis lutaqa michānansu pipis nasyunninpita ni juk!ā nasyuriman aywaykur tākunantapis manami michashqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA SOQTA (16)

Olqupis warmipis tyempunman charnaqa, pipis mana michashqami kasarakuyānan. Manami michashqa kayānansu juk kolur qarankuna kayninpa, juklā nasyun kayninpa, imanawpis krigiq kashqanpita. Lapanpis kasarar shuynina tākuyānan wayita ruraykur, shumaq tāyānan lapanpis rispitanakur kasaraykārirqa. Saynaw kayānan imayyaqpis kasarashqa karqa y rakikarpis saynawmi iwalpura imatapis rakipānakunan.

Warmi olqupis rasunpaypa munanakur imayyaqpis kasarar tāyānanpaq awninakush kaqkunami kasarayānanqa.

Juk ayllumi kikinkaq umanqa y seqay alikaqqa lapan marka kananpaqpis. Saymi lapan markakunapi rispitasinan ayllukuna mana jarukush kananpaq y nasyun mandaqkunapis rispitasiyānan.

NISHQAN CHUNKA QANCHIS (17)

Lapan runakunapami wayinkuna y chakrankuna kanan, juk runalapapis kanmanmi y askaq qorikash runakunapis sarāyānanmi.

Wayinkunapita y chakrankunapita manami pipis qarqushqa kayānansu.

NISHQAN CHUNKA PUWAQ (18)

Lapan runakunapis librimi yarpachakuyānan, kuyapākuyninpi ali o mana alipis kakunan y munashqanman imamanpis krigikunman. Saynawmi munarqa trukasinan jukman krigishqanpita jukkaqmanpis. Imamanpis krigirqa wakinkaq runakunatapis wilapānan y parlanan krigishqanpaq. Parlayānanmi juk juklapis o askaqpis, askaq runakuna wiyannachawpis o shuyni wayinkunalachawpis, yachasiyashpan, wakinpi rurannanpaq, alikaqta rurar y lapantapis shumaq ruraypa.

NISHQAN CHUNKA ESQUN (19)

Lapan runakunapis yarpāyashqannawmi parlayānan y rimakuyānan imanaw ali y mana ali kashqantapis. Saynawmi imanirpis parlaptin pipis rimanansu ni qayapar ajanāsinsu imapaqpis rimakushqanpita. Wiyashqankunatapis rasunpa kashqanta shumaq mayapakunan, tukuy wilakuykunatapis chaskinanmi y chaskinan wakinkaqkuna imanaw yarpāyashqankunatawan. Saynaw wiyashqanta, chaskishqanta y yarpashqankunata lapan runakunata musyasinan munayashqannaw imaykatapis mana michashqa lapannawpa imawanpis runata wiyasina y mayasina kaqkunawanqa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA (20)

Lapan runakunapis librimi yorikākuyānan y askaqpis shuntakākuyānanmi imatapis alikaqkunata rurayānanpaq pipis mana michashqa.

Mana munaykaqtaqa manami pitapis shuntakāyashqanchaw kananpaq apayānansu.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA JUK (21)

Lapan runakunapis nasyunninchaw mandaq kayman char yanapānakuyānanmi, kikinkuna karpis o alinninta y yachaqninta shumaq akraykārirpis mandaq kananpaq churakuyānan librimi.

Lapan runakunapis iwalmi ima kaymanpis chāyanan, nasyunninkunachaw ima kaymanpis chāyānan, nasyunninkunachaw ima awturdāpis kayānan y ima aruymnapi yaykuyānan wakinkaqkunaw.

Markachaw pipis awturdā mandaq kananpaq, lapan runakunami awniyānan ali kashqanta. Lapan runakuna pipis awturdā kananpaq awniyashqantaqa musyakanqa bōtowanmi, kikinkuna churakuyanqa pi kananpaqpis. Saynaw rurayanqa bōtu kashqan ōrala, lapanmi bōtayānan pakaylapa, pipis manami michānansu ni juklaylapaq jitananpaq parlapānansu, lapanpi iwalmi rurayānan. Librimi pipaq karpis jitakuyānan bōtunkunachaw.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ISHKAY (22)

Lapan runakunapis, marka runa kayninpa y juk markachaw taq kayninpa, lapan awturdākuna markachaw rispitasinan pipis mana jarukunanpaq y ali kawakuyānanpaq. Saynawpami shumaq kawananaq tarinqa lapan nasyunchaw kaq runakuna lakipakuyninpa y wakinkaq nasyunkunawanpi yanapānakuyapa, wakin shuyni qorikaq runakunawan y nasyunchaw mandaq runakuna churakushqan y rurayashqankunawan. Saynawpami lapan runakunata imanpi mikunanpaq o rantinanpaq pishipakuptin qonqa, lapan markakunapaqpis y imata yachakuyānanpaqpis kanqa gastunkuna, kaykunami mana pishiya kanan lapan runakunapaq, shumaq rispish runa kayānanpaq. Y saynawmi runakunapis lakipakuyānan kikinkunapa jamulankunapita ali runa kayānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA KIMSA (23)

Lapan runakunapami ima aruylankunapis kanan; kikinkunami ima aruychaw aruyānanpaqpis akrakuyānan, aruyninkuna alimi kanan, imaykanpaqpis aypāpakunapaq y arunanpaq tupuylami kanan y runakunaqa manami aruyniynaq kayānansu.

Lapan runakunapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana rikapaypami aruyashqankunapita chaskiyānan qellayta y lapan aruqkaqkunaqa iwal, saynawla chaskiyānan.

Lapan runakunapis aruqkaqkunaqa iwal shumaq ali pāgashqami kayānan imata munashqankunatapis rantiyānanpaq aypaq. Saynaw qellayta chaskir lapan kastankunata wayinchaw kaqkuna shumaq kushishqa kawakuyanqa, lapan runakunapis alila kawananaq kashqannaw. Saychawpi pishipakuptinmi isanqa imaykanawpapis wakinkaq awturdākuna waksakunata yanapaqkuna aypasipānan pishipakushqalanmanna.

Lapan runakunapis ali yarpashqankunawan say shuyni alita yarpaqkuna rurayānanmi qotukaykur. Saynaw shuyni kaqkunaqa ali yarpayninkunawan rispitasikur pipis kikinpaq kaqkunata o lapan runapaq kaqkunata mana jarukuyānanpaq kashqanta rispitasikuyānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA CHUSKU (24)

Lapan runakunapis j amayānanmi aruyninkunapita, aruynin mana kashqan ōraqa imatapis munashqantami rurakuyānan, aruyānan shumaq ōralawanmi. Manami alāpaqa aruyānansu aruyānanpaq kashqan ōrapita mastaga y saynawmi aruyninpita watasarkur jamananpaq yarquptinqa saypita pāgunta chaskiyānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PISQA (25)

Lapan runakunami shumaq ali kawaychaw kayānan, saynawmi lapan kastankunapis shumaq kawakuyānan, kwerpunkunapis mana qeshyaypa, lapan imaykakunachawpis alila. Mas aliran kanan yali mikuyānanpaq mikuykunachaw, mōdanankunachaw, ali wayichaw tāyaptin, ima qeshya sariptinpi jampikuqkuna jampiyaptin y lapan imaykakunawanpi runakunata shumaq yanapānanpaq kaqkunawan yanapāyaptin. Elaqpita imachawpis mana aruq

runa kaptinqa o aruyniynaq kaptinqa, shuynimi saynawkunata yanapānanpaq kaqchaw kayānan Iapanpis, tukuy qeshyayuqkuna, ima ruraytapis mana pwe'diqkuna, kanmanmi (wishtukuna o ushukuna), biyúdayashkuna chakwan o awkin karpis y lapan runakuna imaykanawpa aruytapis o makinta y chakinta o wakinkaqkunata kikinkuna mana munaykäyaptin imapis päseptin arunanpaq kaqkunata oqraqkunami kanan shumaq shuyni yanapashqa.

Lapan wamrayuq warmikunapis y akapa wamrakunapis shumaq imaykapitapis kuydashqami kayānan y paykunataqa shuynimi yachaqkuna rikayānan mana kachaypa. Lapan wamrakuna juk mama taytalapita yuriqpis o jukchaw wachapakush o sure"pakush kayninpa yurishkunapis iwal rikashqami y kuydashqami kayānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA SOQTA (26)

Lapan runakunami eskwēlachaw yachakuyānan. Lapanpis yachakuyānan debaldilami, punta yachaykunata alinninkaqta y runata imachawpis yanapānanpaq kaqkunalatapis yachakuyānanmi. Alinninkaq yachaytaqa lapan runakunami yachakuyānan jukpis mana yachakuypaqa manami kanansu. Juknawkaq imatapis y imapaqpis yachakuykunami isanqa mas aja yachakuymanna yaykuyānan. Mas sinchikaq aja yachakuykunanmanqa yaykuyanqa lapan runakunapis iwalmi y saynawpami ima kayānanpaqpis yarquyanqa yachayashqanpita.

Eskwe"lakunachaw o wakinkaqkunachaw yachakushqankunawanmi lapan runakunapis ali yachaq kayman chāyanqa. Saynawpami runakuna rispitasch kananpaq kaqkunata rurar mas yanapānan wakinkuna rurayānanpaqpis y runakuna libri kayānanpaq mayqankaqkuna mas alinnin kashqantapis yachasir reqisinin y musyasinan. Runakuna yachaq kayaptinqa manami ajanasu kanqa lapanta shumaq tantiyayānanpaqpis, imatapis ali shonqulanwan shuyarānanpaqpis y lapan nasyunkunawanpis ali alila juknin jukninpis kayānanpaq, tukuyiniraq y lapan kasta runakuna o imamanpis krigiqkuna musyayānanpaqpis. Lapanpis saynaw ali kayaptinqa aska nasyunpita shuntakaykur runakuna rispitasch kananpaq kashqanta wilakuqkunatami mas yanapanqa y alikaqkunata imatapis rurayanqa lapan markakuna jatunayānanpaq y saynawpami lapan kushish kawayānanpaq lakipakuyanqa paykunapis.

Mayqan runakunapis munashqankaqtami akrakuyānan maychaw y imanawkaq eskwe"Iaman wamran yachakunanpaq churananpaqpis.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA QANCHIS (27)

Lapan runakunapis mana michasqami markakuna ima fVestata ruraptinpis saychaw rurāsinan, ima tushukunata o wakinkaqkunata rikākur y ima yachaykunatapis shumaq ali kananpaq yanapānakunan, alita rurayta munarqa imatapis rurasun kikinpa jamulanpita imatapis yarqapakurqa.

Lapan runakunami rispitasikunan pipis jarukuyānanpita y imankuna kaptinpis saynawmi kikinpa kaqkunataqa shumaq sarākunan pipis mana qechushqa, kakusun ali yachayninwan tarishqankuna, imatapis qelqashqankunata o imakunatapis yachayninwan rurashqankunapis y kikin ruraqkaq kayninpa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PUWAQ (28)

Lapan runakunami markankunachaw shumaq yarpayninwan ali täyānan, nasyunninchaw o wakinkaq nasyunkunachawpis kay runakuna rispitaschqa y mana jarukushqa kananpaq wilakuyashqä maysaychawpis rasunpaypa rurakānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ESQUN (29)

Lapan runakunami tashqan markakunachaw imatapis rurayanana, say markachaw täyayninpami libri imaykanaw kananpaqpis y ali runa kayman chānanyaqpis yachakuyash tukuy ruraykunata.

Shumaq rispitaschqa kaykäyashpan y tukuy imakunatapis libri rurakuykäyarpis, imanaw runakuna rurananpaq qelqaraykashqantami isanqa mansakuyānan y say nishqanpitami isanqa pipis päasiiyānansu. SaVnaw mansapakuypa kayanqa wakinkaq runakunapis rikārishqa, rispitaschqa, mana jarukushqa y Iibri Iapanpis iwal kayānan kashqami. Saynawpaqa lapanpis alita rurar y runakunapis rispitasch kananpaq kashqannaw karqa kushishmi kawayanqa, wakinkaq marka runakunapis y lapan markakuna alila shumaq kawakuyanqa.

Lapan runakuna rispitasch y libri kakuyānanpaq wilakuyashqäta manami ni pipis juknawpaqa ni kontranqa sharkuyānansu ni rurayānansu lapan nasyunkunapita qorikaykur ali yarpaykunawan y ali kananpaq rurayashqäkunataqa.

NISHQAN KIMSA CHUNKA (30)

Kay wilakuyashqäkunachaw manami juknawpaqa tantiyayānansu; manami mayqan nasyunpa mandaqninta, shuntakash askaq runakunata ni juk runalata imanawpapis rurayānanpaq o wakinta elaqäsir qalaykuyānansu ni mayqan kaqlatapis, runakuna rispitasch y libri kakuyānanpaq kay qelqaraykaqchaw wilakuyashqäta.